

PROTOKOLAS

Lenkijos – Lietuvos dvišalės ekspertų komisijos posėdžio dėl istorijos ir geografijos

mokymo problemų nagrinėjimo

Liublinas, 2011 m. gegužės 9-13 d.

Pagal bendradarbiavimo programos tarp Lenkijos Respublikos nacionalinės švietimo ministerijos ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 15 punktą 2011 m. gegužės 9-13 d. Liubline įvyko posėdis Lenkijos – Lietuvos dvišalės ekspertų komisijos dėl istorijos ir geografijos mokymo problemų nagrinėjimo.

Susitikime dalyvavo:

Iš Lenkijos pusės:

prof. dr. hab. Adam Suchoński – pirmininkas

prof. dr. hab. Mieczysław Jackiewicz

prof. dr. hab. Bohdan Łukaszewicz

dr. Mariusz Kowalski

mgr. Tadeusz Baryła

dr. Krzysztof Kafel – sekretorius

Iš Lietuvos pusės:

dr. Rimantas Miknys – pirmininkas

prof. dr. Algirdas Jurgis Stanaitis

doc. dr. Algis Kasperavičius

dr. Elmantas Meilus

Rimantas Jokimaitis – sekretorius

Susitikimas vyko pagal šį iš anksto numatytą planą:

Pirmadienis, 2011 m. gegužės 9 d.

Komisijos narių iš Lietuvos atvykimas į Liubliną. Pietūs Liubline.

Antradienis, 2011 m. gegužės 10 d.

1. 9.15 posėdį atidarė prof. dr. hab. A. Suchoński ir dr. R. Miknys. Prof. hab. dr. A. Suchoński pristatė posėdžio programą ir Komisijos darbą pirmą susitikimo dieną. Darbas numatytas dviejose sesijose, po to buvo numatyta pažintinė ekskursija į Liublino pilį, kurioje vyks pristatymas apie 1569 m. Seimą ir J. Mateikos paveikslą. Po to Komisijos darbui pirmininkavo dr. R. Miknys.
2. Pranešimai: „Liublino unija šiuolaikinėse istorijos vadovėlių rašymo tendencijose“ - prof. dr. hab. A. Suchoński ir dr. E. Meilus. Pranešimas pridedami prie šio protokolo.
3. Diskusija. Joje dalyvavo: R. Miknys, A. Suchoński, M. Jackiewicz, B. Łukaszewicz, E. Meilus, T. Baryła. Diskusiją apibendrino A. Suchoński ir R. Miknys.
4. Išvados.

Ad.1

Lenkijos – Lietuvos dvišalės ekspertų komisijos dėl istorijos ir geografijos mokymo problemų nagrinėjimo (toliau – Komisijos) narius pasveikino iš Lenkijos pusės prof. dr. hab. A. Suchoński. Jis pristatė posėdžio programą ir Komisijos darbą pirmą susitikimo dieną. Darbas buvo numatytas dviejose sesijose, po to buvo suplanuota pažintinė ekskursija į Liublino pilį, kurioje buvo eksponuojamas J. Mateikos paveikslas. Po to žodžio paprašė iš Lietuvos pusės dr. R. Miknys.

Savo pasisakyme dr. R. Miknys pabrėžė Komisijos susitikimo esmę, t. y. iš naujo išnagrinėti ir nušviesti Liublino uniją bendrame Europos kontekste.

Ad.2

Prof. A. Suchoński perskaitė pranešimą „Liublino unija šiuolaikinėse istorijos vadovėlių rašymo tendencijose“, kuriame atkreipė dėmesį į stipresnį akcentavimą praeities įvykių poveikį šiuolaikiniam pasauliui. Buvo kalbama apie tarptautinę organizaciją, kuri nagrinėja istorijos didaktikos problemas (regiono, tautos ir Europos lygmeniu), į kuriuos pasiūlymus turime atsižvelgti ir savo darbe.

Dr. R. Miknys pažymėjo svarbą dialogo dėl istorinių įvykių, prieštarigų nuomonių interpretavimo praeityje ir šiandien.

Dr. A. Kasperavičius pristatė rusų istorikų darbus, kuriuose kalbama apie Lietuvą, ypač Liublino unijos kontekste. Nurodė, kad minint Napoleono žygį į Maskvą – Vilnius nėra pažymėtas rusiškų vadovėlių žemėlapiuose. Kalbėjo apie 2010 m. įvykusią konferenciją Kazimiežuose, kurioje buvo aptariami didaktikos klausimai.

Atsakydamas dr. R. Miknys atkreipė dėmesį, kad svarbus yra ne tik turinys, bet ir metodologija (pavyzdžiui, istorijos ir istoriografiniai šaltiniai).

Prof. M. Jackiewicz teigė, kad lietuviškuose vadovėliuose vyrauja įvairūs priedai ir taip suformuojamas kontraversiškas požiūris į istoriją.

Dr. R. Miknys atkreipė dėmesį į tai, kad lietuviai instituciniu ir asmeniniu lygmeniu per mažai remiasi Eckerto vadovėlių tyrimo instituto patirtimi.

Prof. A. Suchoński pasiūlė pateikti Komisijos išvadose ginčytinus klausimus dėl kitų tautų vertinimo atsižvelgiant į interpretacijas, iliustracijų ar šaltinių parinkimą.

Prof. B. Łukaszewicz teigė, kad kartais pateikiamas per platus istorinis požiūris, nes, jeigu atsižvelgtume, pavyzdžiui, į daugkartinį Sopočki vadovėlio leidimą, tai būtent per daug platus istorinis požiūris neleidžia jo naudoti. Tai svarbiausia vadovėlių, neturinčių ministerijos rekomendacijų, problema.

Dr. K. Kafel atkreipė dėmesį į tai, kad svarbiausia Komisijos užduotis, kad vadovėlių autoriai atsižvelgtų į Komisijos rekomendacijas.

Dr. R. Miknys pažymėjo, kad Lietuvoje tai yra dar didesnė problema. Vadovėliai, neturintys ministerijos rekomendacijų, laikomi pasenusiais, neeuropietiškais. Problema taip pat kai kalbama apie metodiką ir istorijos dualizmą, istorinę atmintį.

Prof. A. Suchoński papildė, kad istorija remiasi emocijomis, kurios nustelbia racionalumą ir mokslinį istorijos traktavimą.

Prof. B. Łukaszewicz polemizavo: mokinys neturi ieškoti skirtumų, tačiau šioje istorijoje pasaulio vizija matoma juodai balta, o atsižvelgiant į istorijos olimpiadų patirtį, kuriose reikalaujama vidutinių žinių, matoma, kad mokinių istorijos žinios yra labai prastos ir šiuo metu tai aktualu labiau nei bet kada.

Dr. Miknys paprašė prof. A. Suchoński kol kas nedaryti jokių išvadų, o diskusiją pratęsti kitą dieną.

Dr. E. Meilus pristatė Komisijos nariams pranešimą tema: „Liublino unija šiuolaikinėse istorijos vadovėlių rašymo tendencijose“. Skirtingai nei pirmajame pranešime, autorius orientavosi pirmiausia į Unijos reikšmę Lietuvos istorijai, šio akto vertinimą teisiniu požiūriu ir jo svarbą Lietuvos istoriografijai.

Diskusija po šio labai įdomaus pranešimo atidėta vėlesniam laikui.

Prof. Jackiewicz pasiūlė publikuoti šį pranešimą lenkų kalba, pavyzdžiui, T. Barylos redaguojamame leidinyje „Regionach i Pograniczach”.

Po pertraukos posėdžiui pirmininkavo prof. A. Suchoński. Ši posėdžio dalis prasidėjo pranešimu: „Liublino unija lietuvių istorijos vadovėliuose“. Jį perskaitė prof. dr. A. Kasperavičius. Jis pastebėjo, kad pernelyg optimistiškai yra vertinamas vadovėlių istorinių žinių poveikis jaunimui ir visuomenei. Jis teigė, kad reikia prisiminti, kad daug stereotipų vadovėliuose yra labai senos kilmės, siekiančios savo riuožtu XVI-XVII amžius, o A. Šapokos Lietuvos nepriklausomybės laikų istorijos vadovėlis (1939 m.) buvo naudojamas sovietmečiu. Pranešimas pridedamas prie protokolo.

Diskusijos metu T. Baryła teigė, kad lenkai neturi rimtų prieštaravimų dėl Liublino unijos. Sudėtingesnė problema, kuri priklauso nuo lietuvių mokslininkų tyrimų, yra klausimas, kodėl lietuviai apleido valstybės reikalus unijos laikotarpiu.

Dr. R. Miknys pritarė, kad reikalinga medžiaga apie pounijinį laikotarpį. Prof. B. Łukaszewicz atkreipė dėmesį į Palenkės atvejį, kai šis regionas buvo prijungtas prie Lenkijos (Respublikos) dėl atkaklios Lietuvos bajorų pozicijos.

Dr. M. Kowalski teigė, kad lietuviai mokosi iš lenkų entuziazmo dėl Liublino unijos, o lenkai galėtų perimti truputį lietuvių skepticizmo dėl šio akto.

Prof. M. Jackiewicz pastebėjo, kad dėl Komisijos darbo pradžioje pristatytų pranešimų abi šalys įgyja perspektyvą diskutuoti apie naujausius istoriografijos pasiekimus ir dėl savo pozicijų ginčytis debatuose.

Prof. A. Suchoński paklausė, ar vadovėliuose pateikiama pozicijų įvairovė, ar palaipsniui, pavyzdžiui, įstojus Lietuvai į Europos Sąjungą, pastebimas pozicijų suderinimas.

Prof. dr. A. Kasperavičius atsakė, kad galima atpažinti svarbiausių, labiausiai žinomų istorikų įtaką vadovėlių turiniui, o neigiamų įvertinimų apskritai nėra.

Prof. M. Jackiewicz paklausė, kaip įvertinti Ochmanskio Lietuvos istoriją, nes jos vertinimu susidomėję daugelis rimtų Lietuvos istorikų. Dr. R. Miknys ir A. Kasperavičius teigė, jog daugumą jaunųjų istorikų XX a. 8 dešimtmetyje išugdė būtent ši knyga.

Prof. B. Łukaszewicz patvirtino, kad sąmoningu istorijos žinojimu pasižymi tik istorikai, o publicistai, savamoksliai partiniai istorikai, literatai ir žurnalistai – spontaniškų atvejų pavyzdys.

T. Baryła perskaitė pranešimą tema: „Lietuvos unija lenkų istorijos vadovėliuose“. Pranešimo tekstas pridedamas prie šio protokolo. Posėdžio pirmininko A. Suchoński nurodymu, antros pranešimo dalies pristatymas perkeltas į kitos dienos posėdį.

Trečiadienis, 2011 m. gegužės 11 d.

Pirmininkavimą posėdžiui perėmęs prof. A. Suchoński pasiūlė posėdį pradėti nuo T. Barylos antros dalies pristatymo, kuriame bus aptariami licėjui skirti vadovėliai.

Posėdžio pradžia 9:15.

Vyko diskusija dėl T. Baryła išsakytos nuomonės.

Dr. R. Miknys pateikė klausimą, kas yra svarbiau vadovėliuose: Jogailos idėja ar bandymas grįžti prie Piastų idėjos ir kiek svarbi šiame ginče Liublino unija.

T. Baryła atkreipė dėmesį, kad šis klausimas aktualus jau 80 metų ir ypač tuo domisi žiniasklaida ir politinės raidos tyrinėtojai. Historiografijoje ir mokykliniuose vadovėliuose Liublino unija pateikiama kaip „Abiejų tautų“ valstybės įkūrimo pradžia. Jis taip pat atkreipė dėmesį, kad ikonografijai priklausančiose legendose yra akivaizdžių klaidų, apie kurias lenkams tiesiog gėda kalbėti.

Prof. A. Suchoński iškėlė klausimą, ar ikonografinės medžiagos panaudojimas vadovėliuose yra tinkamas, nes autoriai dažnai skundžiasi, kad leidėjai patys parenka ikonografinę medžiagą, o autoriai net neturi galimybės pataisyti pavadinimų ar aprašymų. Todėl vadovėliuose pastebima „dvigubų vaizdų“ problema.

Tuo metu dr. E. Meilus pateikė „dvigubo vaizdo“ pavyzdį viename lenkiškame istorijos vadovėlyje.

Prof. A. Suchoński paaiškino, kad leidėjai kreipėsi į jį prašydami išsakyti savo nuomonę, ar autoriai teisingai interpretavo šį pavyzdį. Prof. A. Suchoński pabrėžė, kad reikėtų griežčiau vertinti ikonografinę medžiagą mokant istorijos. Ji turėtų būti vienodai traktuojama kaip ir tekstinė medžiaga, taip pat ji padėtų įgyvendinti Ministerijos patvirtintuose programose apibrėžtą turinį.

Vėliau buvo perskaityta Tomasz Małkowski, Jacek Trzeźniewski istorijos vadovėlio 2 klasei „Historia“ (nuo naujų amžių pradžios iki Napoleono laikų) recenzija. Ją parengė doc. dr. A. Kasperavičius. Recenzija pridedama prie protokolo.

Autorius pabrėžė, kad vadovėliuose pateikta informacija apie Liublino uniją yra labai teisinga ir sėkmingai gali būti perkelta į lietuviškus vadovėlius.

Prof. M. Jackiewicz pridūrė, kad Žalgirio mūšio muziejuje parengta lietuvių kariuomenės kelio ekspozicija.

Prof. A. Suchoński pastebėjo, kad lietuvių dalyvavimo kare su kryžiuočių ordinu, konkrečiai Žalgirio mūšyje, klausimas buvo iškeltas praėjusiam Komisijos posėdyje. Deja, iš to buvo nedaug naudos. Jis pabrėžė, kad reikia Vytauto kariuomenės kelio ekspoziciją pateikti šiandien kaip istorinės atminties pavyzdį.

Prof. M. Jackiewicz priminė, kad neseniai atnaujintas Felikso Koneckio kūrinys „Vytautas ir Jogaila“. Prof. A. Suchoński pasiūlė lietuviams labiau pateikti informaciją apie šį kūrinį vadovėlių autoriams. Tai būtų kaip Komisijos rekomendacija.

Dr. E. Meilus atkreipė dėmesį į tai, kad tas pats vadovėlis XVII amžiaus aprašymuose dar labiau aprėpia Lietuvos įvykius, Kirholmą, švedų įsiveržimą, Šiaurės karą, kuriame lietuviai nedalyvavo.

Dr. E. Meilus pristatė 5 vadovėlių recenzijas. Jis pabrėžė, kad lenkiškų vadovėlių recenzentai yra nurodomi pagal nustatytą tvarką. To nėra lietuviškuose vadovėliuose, o tai sudaro prielaidas atsirasti klaidoms ir išvengti atsakomybės. Recenzijos pridedamos prie protokolo. Vadovėlio „Istorijos kaleidoskopas“ recenzijoje puikiai įvertintas Karūnos ir Lietuvos istorijos pristatymas skyriuje „Valstybė be užkardų“. Tai yra didelis autorių nuopelnas.

Pristatytos recenzijos vadovėlių, kuriuose pateikta medžiaga iki XVII a.:

- 1) Janusz Ustrzycki, Historia. Podręcznik dla gimnazjum. Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON, Gdynia 2010, Numer dopuszczenia 189/2/2010, na podstawie opinii: dr hab. Barbary Wagner, prof. dr hab. Zofii Zielińskiej, prof. dr hab. Krystyna Waszak.
- 2) Stefan Ciara, Jolanta Sikorska Kulesza, Czasy nowożytne. W Kalejdoskopie dziejów. Podręcznik do historii. Gimnazjum klasa 2. Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o.o. Warszawa 2010. Numer dopuszczenia 160/2/2010, na podstawie opinii: dr Henryka Palkija, dr Małgorzaty Szymczak, dr Zofii Krzywickiej.
- 3) Stanisław Roszak, Śladami przeszłości. Podręcznik do historii dla klasy drugiej gimnazjum. Wydawnictwo Nowa Era, Straszyn k. Gdańska 2010, Numer ewidencyjny: 60/2/2010 na podstawie opinii: prof. dr hab. Urszuli Augustyniak, dr hab. Zdzisław Noga, dr Piotr Zbróg.
- 4) Jacek Chachaj, Janusz Drob, Historia. Czasy nowożytne. Podręcznik dla gimnazjum. Klasa II. Wydawnicowo Szkolne PWN Sp. z o.o., Warszawa 2010, ss. 164.
- 5) Maria Jadeczak, Małgorzata Meissner-Smoła, Stanisław Zajac, Poznajemy przeszłość. Czasy nowożytne do 1815 roku. Gimnazjum 2. Wydawnictwo SOP Oświatowiec Toruń Sp. z o.o. Numer ewidencyjny: 186/2/2010, ss. 264.

Prof. M. Jackiewicz paprašė posėdžiui pirmininkaujančio prof. A. Suchoński paieškoti būdų, atsižvelgiant į dr. E. Meilaus pastabas, kad lenkiškų vadovėlių autoriai nepraleistų svarbios informacijos apie Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę, jos politinę sanklodą, kultūrą ir visuomenę.

Posėdžiui pirmininkaujantis prof. A. Suchoński pasiūlė atmesti tuos vadovėlius, kurie dažniausiai nepaiso Komisijos pastabų.

Prof. M. Jackiewicz atkreipė dėmesį į nepaprastą lietuvių recenzentų kantrybę, kurie kruopščiai ir kantriai po kelis kartus fiksuoja tas pačias klaidas.

Prof. A. Suchoński nurodė, kad tai susiję ir su vadovėlių recenzentais, kurie nefiksuoja pakartotinai Komisijos nurodytų pastabų. Analogiškus atvejus galima pamatyti ir „Lenkų - vokiečių komisijos“ darbe, todėl šį reikalą reikėtų spręsti griežčiau – gal pagal „Lenkų-žydų komisijos“ veiklos modelį. Jis teigė, kad Komisijos pastangos eina veltui, o išleistuose lenkiškuose vadovėliuose daromos tos pačios klaidos.

Nuomonę šiuo klausimu buvo paprašytas išsakyti dr. K. Kafel. Jis nurodė, kad reikalas yra subtilus. Formaliai Komisijos nuomonė yra žinoma, bet ministerija išleido įsaką, kad autoriai ir recenzentai prieš gaudami „leidimą“ susipažintų individualiai su tam tikrų Komisijų recenzentų nuomone.

Prof. A. Suchoński pasiūlė ministerijos įsaką įdėti į Komisijos išvadas.

Pirmininkaujantis dr. R. Miknys po prof. A. Suchoński išvadų, pasiūlė, o Komisija vieningai pritarė, kad kitame Komisijos posėdyje bus kalbama apie Gegužės 3 – iosios konstitucijos priėmimą. Parengtos vadovėlių recenzijos ir pranešimai. Todėl reikia atkreipti ypatingą dėmesį į apžvelgiamas gaires kitame Komisijos posėdyje. Tai bus aktualu Baltarusijai ir Ukrainai – ypač tai susiję su „Garantiniu aktu“.

Dr. R. Miknys pateikė nuomonę apie 2 vadovėlius:

- 1) Jacek Chachaj, Janusz Drob, Historia. Czasy nowożytnie. Podręcznik dla gimnazjum. Klasa II. Wydawnicowo Szkolne PWN Sp. z o.o., Warszawa 2010, ss. 164.
- 2) Maria Jadcak, Małgorzata Meissner-Smoła, Stanisław Zając, Poznajemy przeszłość. Czasy nowożytnie do 1815 roku. Gimnazjum . Wydawnictwo SOP Oświatowiec Toruń Sp. z o.o. Numer ewidencyjny: 186/2/2010, ss. 264.

Išsakydamas nuomonę dr. R. Miknys atkreipė dėmesį į tai, kad keletas autorių kreipėsi į jį prašydami paaiškinti komentarus, su kuriais susipažino internete.

Po prof. A. Suchoński pirmininkavimo posėdžiui pradėjo pirmininkauti dr. R. Miknys, kuris pasiūlė šios sesijos pabaigoje aptarti geografijos vadovėlius.

Pirmasis kalbėjo prof. dr. A. J. Stanaitis. Jis išsakė nuomonę apie vadovėlį: Bożena Dobosik, Adam Hibszer, Józef Soja, Puls ziemi. Podręcznik do geografii dla klasy drugiej gimnazjum. Wydawnictwo Era Sp. Z o.o., Straszyn k. Gdańska 2010, ss. 227. (Podręcznik zaopatrzone w wersję elektroniczną CD oraz mapy luzem). Numer ewidencyjny: 5/2/2010 na podstawie opinii: dr Moniki Panfil, dr Marka Walczaka, dr hab. Andrzeja S. Dyszaka.

Pristatant šio vadovėlio recenziją kilo diskusija dėl lenkiškų pavadinimų dabartinėje Lietuvos teritorijoje ir lietuviškų dabartinėje Lenkijoje. Šią problemą galima laikyti istorine, dažnai dviguba, todėl reikalingas bendros Komisijos darbas šiuo klausimu valstybiniu lygiu.

Dr. M. Kowalski atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuvos, Baltarusijos ir Ukrainos teritorijoms yra oficialus vietovardžių sąrašas, panašiai yra ir Lietuvoje. Diskusijos metu, kurioje dalyvavo M. Jackiewicz, R. Miknys, M. Kowalski, B. Łukaszewicz buvo pasiūlyta pavadinimus rašyti skliausteliuose – atitinkamai ir Lietuvoje, ir Lenkijoje.

Popietinė posėdžio dalis (2011-05-11), kuriai pirmininkavo dr. R. Miknys prasidėjo 17 val. Šioje posėdžio dalyje savo nuomonę apie dviejų dalių lietuvišką geografijos vadovėlį (Šarunas Gerulaitis, Genovaitė Kynė, Gražina Varanavičienė, Regina Krušinskienė, Danguolė Tamošiunienė, Geografija 8. Vadovėlis. Pirmoji knyga. Serija „Šok“, Kaunas, „Šviesa“, 2010, I dalis – 140 p., II dalis – 80 p.) ir pratybų sąsiuvinį (pratybų sąsiuvinis nepridedamas) išsakė dr. M. Kowalski.

Diskusija vėl kilo dėl vietovardžių rašymo. Pasiūlyta, kad juos reikėtų rašyti dviem kalbom arba bent skliausteliuose. Aptartos vadovėlyje pateiktos artimiausių kaimynų nuotraukos, kuriose matomi nesąmoningai pagražinti Kaliningrado srities vaizdai ir šalia pateikta blogai nufotografuotos Varšuvos nuotrauka.

Pradėtas istorijos vadovėlių aptarimas.

Pirmasis pasisakė prof. B. Łukaszewicz, kuris pristatė recenziją: „Pastabos apie istorijos vadovėlį 8 klasei“. (Stasys Lukšys, Marius Ščavickas, Manvydas Vitkūnas, Istorijos vadovėlis 8 klasei, Vilnius, „Baltos lankos“, 2010, I dalis, 160 psl.) Recenzija pridedama prie protokolo.

Kilo vėl diskusija dėl pavardžių rašymo. Prof. B. Łukaszewicz kilo abejonių dėl neautentiškai rašomų pavardžių etniškumo išsaugojimo. Šį klausimą kėlė ir prof. M. Jackiewicz ir dr. R. Miknys. Pastarasis priminė ministerijos rekomendacijas pavardes originalo kalba rašyti skliausteliuose.

Prof. M. Jackiewicz kaip pavyzdį pateikė užrašą po įžymiu paveikslu „Barboros Radvilaitės mirtis“ (Śniegockiego vadovėlis 2 gimnazijos klasei, leidimo metai: 2003, p. 67). Prof. A. Suchoński ir prof. M. Jackiewicz teigė, kad tai ne tik autorių bet recenzentų kompromitavimas.

Ministerijos atstovas dr. K. Kafel patikino, kad šis vadovėlis ministerijos įsakymu numatytas atšaukti.

Vėliau išklaustytos prof. M. Jackiewicz parengtos recenzijos (Rasa Butvilaitė, Deimantas Karvelis, Nelija Kostinienė, Stasys Lukšys, Saulius Pivoras, Mindaugas Tamošaitis, Istorijos vadovėlis 9 klasei, Vilnius, „Baltos lankos“, 2010, I dalis, 199 p.; Mindaugas Tamošaitis, Istorijos vadovėlis 10 klasei, Vilnius, „Baltos lankos“, 2010, I dalis, 199 p.). Recenzijos pridedamos prie protokolo.

Buvo diskutuojama apie vadovėlyje nušviečiamą Vilniaus užėmimą ir Maskvos organizuotas skerdynes Švedų karo metu. Vadovėlyje yra klaidingai pateiktas lietuvių kariuomenės išėjimas. Vėl kilo problema dėl nenuoseklus pavardžių rašymo, nors šiame vadovėlyje stengiamasi pavardes rašyti dviem kalbom.

Diskutuojant apie antrojo vadovėlio turinį (jame nušvietimas laikotarpis nuo I pasaulinio karo) buvo aptartos sąvokos režimas, sanacija, totalitarinis režimas kaip sąvokos, kurių turinyje atsispindi vertinimas. Kitas diskusijos klausimas – Suvalkų sutartis, paliaubos ir kodėl tai privedė prie lūžio? Vadovėlis šiuos klausimus traktuoja vienpusiškai, o galėjo tai tapti pavyzdžiu dviejų nuomonių, kurias aiškintusi patys mokiniai, panašiai kaip aneksijos ar Vilniaus užėmimo klausimus.

Diskutuojama apie 1940 metų karikatūras, kurios išliko iki šių dienų ir dažnai yra naudojamos, nepateikiant reikiamų duomenų mokykliniuose vadovėliuose. Tai skatina antiistorizmą ir klaidingą propagandos įtakotą istorinių įvykių suvokimą.

Prof. M. Jackiewicz pabrėžė, kad vadovėliai, kuriuose nagrinėjami sudėtingi istorijos klausimai po 1918 m. yra kur kas geresni ir galima tvirtinti, jog tai yra pozityvi įtaka Komisijos darbo lietuviškų vadovėlių kokybei.

Dr. E. Meilus iškėlė klausimą dėl valdžios institucijų dalyvavimo incidente vienoje iš mokyklų Eišiškėse. Tai buvo iki šiol nepakankamai nušviesta. Jis teigė, kad matyt iš Lenkijos pusės yra labai kritiška pozicija, tačiau šiam incidentui nebuvo jokio pagrindo įvykti. Deja tai įvyko. Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos atstovas R. Jokimaitis patvirtino, kad kaip bebūtų keista, bet informacija apie šį incidentą jo nepasiekė, tačiau to pasekmės yra, tačiau ne viskuo reikėtų tikėti ką parašė žurnalistai.

Dr. A. Kasperavičius, kalbėdamas apie pavardžių rašymą nurodė, kad vieningo ir vienodo gero pavardžių užrašymo gyventojų gyvenusių Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje nėra. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad vis mažiau Lietuvos studentų moka lenkų kalbą ir lenkišką pavardžių užrašymo formą tenką koreguoti. Dr. R. Miknys patvirtino, kad šiandien nėra mokslinės pozicijos, kurioje nebūtų dvejomis formomis užrašomos pavardės, ypač kalbant apie indeksus.

Dr. R. Miknys kreipėsi į Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos atstovą, kad labai atsargiai reikėtų elgtis švietimo srityje ir vengti situacijų, kuriuose įvyktų susipriešinimas dėl tautinių klausimų, kas yra po to blogai nušviečiama ir nesuvokiama vieningos Europos kontekste. Dėl to incidentai neturėtų jokių šansų sukelti konfliktus. Su šia nuomone sutiko visi Komisijos nariai.

Pirmininkaujantis dr. R. Miknys padėkojo pasisakiusiems ir diskusijos dalyviams, kuri kartais nukrypavo nuo vadovėlių turinio klausimų. Jis pabrėžė, kad didėjant ikonografinės medžiagos apimtims, kas ir buvo išsakyta diskusijų metu, labai svarbu ypač kruopščiai ją recenzuoti.

Protokolą patvirtina ir pasirašo

Lenkijos pusė

Lietuvos pusė

.....
prof. hab.dr. Adam Suchoński

.....
dr. Rimantas Miknys

2011 m gegužės 13 d.

Liublinas